

*А. Ф. Бондаренко, канд. техн. наук, доц., Ю. Я. Хевпа, студентка,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”*

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ПОРТФЕЛЯ ЦІННИХ ПАПЕРІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗНИЖЕННЯ РИЗИКІВ ІНВЕСТОРА

З отриманням Україною незалежності економічна сфера зазнала модернізації. Серед позитивних явищ можна відзначити становлення ринку цінних паперів після прийняття Закону України “Про цінні папери і фондову біржу” в 1991 р. Цим самим наша держава на законодавчому рівні отримала інструменти та професійних учасників ринку цінних паперів, які брали активну участь у створенні вітчизняного фінансового сектору економіки. Згодом було утворено спеціальний, компетентний у питаннях цінних паперів орган – “Державну комісію з цінних паперів та фондового ринку” та видано ряд регулюючих законодавчих актів. Недавнім кроком у розвитку ринку цінних паперів України став Наказ Президента України від 23.11.2011 № 1063/2011 про утворення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР). Отже, ми вважаємо, що законодавче регулювання забезпечене на достатньому рівні та існує хороший потенціал у розвитку даної галузі.

Проаналізувавши динаміку показників розвитку ринку цінних паперів до 2010 року можемо стверджувати, що закріпилися позитивні тенденції. Проте під впливом фінансової кризи більшість інвестиційних фондів зазнали збитків через необхідність швидко отримати грошові кошти, внаслідок чого їм довелося реалізовувати свої фінансові активи за несприятливої ринкової кон’юнктури. Це і призвело до дещо меншої активності фондових інвесторів у наступні роки.

Зокрема, протягом січня-травня 2012 р. порівняно з даними аналогічного періоду 2011 р. обсяг біржових контрактів (договорів) з цінними паперами на організацію торгівлі зменшився на 25,11 %, або на 24,64 млрд. грн. (січень-травень 2011 р. – 98,15 млрд. грн.).

Для того, щоб вкладники в майбутньому не зіткнулися з такою проблемою, їм необхідно застосовувати різноманітні моделі. Обрана залежно від мети модель при правильному застосуванні дозволить формувати і розпоряджатися сукупністю різних цінних паперів так, щоб вони зберігали свою вартість і приносили відчутний дохід, незалежний від специфічного ризику. Диверсифікація як модель формування і розпорядження пакетом цінних паперів має особливе значення. Вона передбачає урізноманітнення вкладень, допомагає уникнути виникнення загроз великих збитків у разі прийняття помилкових інвестиційних рішень, тобто створює перестраховку для інвестора.

Диверсифікувати пакет цінних паперів означає включити до його складу різноманітні фінансові активи. Вони можуть різнитись за емітен-

тами, строками погашення, регіонами, галузями і т.п. Уникаючи однотипних фінансових інструментів, інвестор зменшує ризик від економічних коливань галузі.

Таким чином, диверсифікація може стати ефективним інструментом зниження ризиків, адже негативні зміни, коливання будь-якого фінансового активу не матимуть значного впливу на ефективність всього портфеля. Все в економіці взаємопов'язане, тому зменшення ефективності одного різновиду цінного папера може призвести до збільшення іншого. Диверсифікований портфель матиме нижчий ризик, адже усереднюватиме ризики його складових.

Враховуючи той факт, що існує ряд невдалих прикладів диверсифікації портфеля цінних паперів ми пропонуємо вводити її обдуманно та поетапно. Нами виділено такі етапи для вдалої диверсифікації:

- оцінка зовнішніх факторів, які можуть впливати на ринок цінних паперів (політичне становище, економічне становище і т.п.);
- чітке формування основної мети, доцільності інвестування;
- перегляд потенційних фінансових активів;

- обрання декількох варіантів, які піддаватимуться ефективному управлінню;
- оцінка віддачі вкладеного капіталу.

Отже, портфель цінних паперів вважатиметься ефективним, якщо ніякий інший портфель не обіцяє існуючого або більш високого доходу за меншого ризику.

Бондаренко, А.Ф. Диверсифікація портфеля цінних папері як інструмент зниження ризиків інвестора [Текст] / А.Ф. Бондаренко, Ю.Я. Хевпа // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць. – Суми: УАБС НБУ, 2012. – С. 31 – 33.